

SLOVENŠČINA, 5. razred

UČNA TEMA: Slavko Pregl – Pomladna tiščanja

POTEK URE

Nekega dne se zbudiš in nisi več otrok.
Čutiš, da se nekaj dogaja v tebi. Takrat nastopijo ...

Pomladna tiščanja

Nekega jutra se nič hudega sluteč zbudiš. Sonce ti sije v oči, ptički čivkajo in na travnikih se kopicijo krtine. Ko že hočeš vstati, te na levi strani prsnega koša nekaj tišči, in ko tuhtaš, kaj bi, se namesto tuhtanja pojavijo nekakšne rožnate misli.

Andrej je vstal in šel v kopalnico. Neverjetno dolgo je stal pred ogledalom. Ogledala so k sreči brez jezika, ker sicer bi to ogledalo lahko devetnajst stoletij razlagalo, kaj je Andrej počel tisto jutro v kopalnici: resno je gledal samega sebe v ogledalu, samemu sebi v ogledalu se je nasmihal, samemu sebi v ogledalu je mežikal, samemu sebi je govoril pomembne stavke, samemu sebi je metal zapeljive poglede, samega sebe je pozdravljal in s samim seboj počel še najrazličnejše stvari.

Potem je šel v kuhinjo.

»Boš mleko?« je vprašala mama.

Andrej je sedel za mizo in se poglobil v prt.

»Boš mleko?« je znova vprašala mama.

Andrej je bil tako poglobljen v prt, da ni ničesar slišal.

»Boš mleko?« je glasneje vprašala mama in z dlanjo udarila po mizi.

»Prosim?« je vprašal Andrej.

»Vse jutro te že sprašujem, če boš mleko,« je rekla mama.

»Prosim,« je odvrnil Andrej in se poglobil v pogled skozi okno.

»Ali je kaj narobe s teboj?« je vprašala mama.

Andrej se je zdrznil in zamomljal, da ne.

Ko je pojedel, se je odvrnil v predsobo, da bi se obul. Iz omariče je vzel bleščeče črne čevlje. Gladil jih je z očmi. Potem pa je

samemu sebi rekel – ne, zdaj ne! – in si obul obtolčene gumarice. Z malomarnim pozdravom je odšel v šolo.

Pipi in Miha sta mu skušala natresti nekaj ton novic, a je gledal mimo njiju. Zato sta ga pustila pri miru.

»Andrej je danes usekan. Izogibljite se ga,« je po hodniku sporočil Miha in delal obraze.

Ko so se vračali domov, je Pipi vprašal:

»Kaj pa zvečer, a prideš?«

Andreju so za tri četrtilijoninke sekunde zagorele oči, nato pa spet ugasnile.

»Kaj vem,« je rekel.

Doma se je Andrej ves popoldan vlekel kot megla. Proti večeru pa je začel postajati malo živčna megla. Zaprl se je v kopalnico in ga celo večnost ni bilo ven. Ko je vseeno prišel ven, je bil koncentrat vseh lepotcev tega sveta, če pa že ne vseh, pa njihovih kolonjskih vod zagotovo.

»Kaj si razbil stekleničko s parfumom?« je vprašala mama.

»Ne,« je rekel Andrej, »zakaj?«

»No, mislila sem pač,« je rekla mama.

Če bi imele mame kaj več časa, bi jaz sakramensko rad bral knjige izpod njihovih peres, v katerih bi govorile o tem, kako rasejo najrazličnejši Andreji in Pipiji in Mihe. To so zgodbe, začinjene z morji vonjav in dogodkov. In nekega dne tako napoči trenutek, ko se takle sin zaliva s kolonjsko vodo in vsaka mama ve, da bo morala v naslednjem hipu malo v kuhinjo zahlipat. Njen pokovec postaja mož in prav verjetno, da ne koraka samo iz predsobe na stopnišče, ampak kar lepo tudi iz njenega življenja.

Neznane besede:

zamomljáti –
nerazločno, bolj tiho reči,
povedati

usékan – čudaški,
neumen

vleči se kot megla –
počasi, leno hoditi

koncentrát – zgoščena
snov, navadno trdna,
dobljena z odstranitvijo
tekočine in odvečnih
sestavin; *paradižnikov
koncentrat*

kolónjska voda –
raztopina eteričnih olj
v razredčenem alkoholu za
odišavljanje; *odišaviti se
s kolonjsko vodo*

sakraménsko – ki se
pojavi v zelo visoki stopnji
in z veliko intenzivnostjo;
bilo je sakramensko mrzlo

pókovec – nedorasel fant

Odlomek dvakrat preberemo, izmenjaje, tako da pridejo vsi na vrsto.

Razložimo neznane besede in jih skušamo uporabiti v novih, smiselnih povedih.

Ustno (lahko pa tudi pisno v zvezek) odgovorimo na sledeča vprašanja:

- »Ko že hočeš vstati, te na levi strani prsnega koša nekaj tišči ...«, pravi pisatelj v prvem odstavku.
  - Je bil Andrej, **glavna književna oseba** tega odlomka, bolan?
  - Najbrž si odgovoril(a), da ne. S sošolcem ali sošolko v klopi se še enkrat posveti natančnemu branju odlomka in izpiši vse dokaze, ki potrjujejo tvojo trditev. Dokaze išči na podlagi opazovanja Andrejevega vedenja pred ogledalom, v kuhinji, v predsobi, na dvorišču in nato ta dan že drugič v kopalnici. Vse ugotovitve piši v obliki stolpca na desno stran lista.
  - Nato na levo stran lista zapiši svoje mnenje.
- Kako bi se najbrž vedel Andrej (v kopalnici pred ogledalom, v kuhinji ...) na dan, preden je začutil, da *ga na levi strani prsnega koša nekaj tišči*?
- Andreja očitno nekaj hudo skrbi. In ti natančno veš, kaj. Ali veš, da se je temu včasih reklo *petošolska ljubezen*? Zvečer, ko bo Andrej prišel domov, bo gotovo zasanjano in brez besed odtaval mimo mame v svojo sobo. In bo morda napisal kako pesem.
  - Zamisli si, kakšna bo.
  - In če se niti malo ne počutiš kot Andrej, lahko napišeš list iz njegovega dnevnika ali pa si zamisliš dvogovor po telefonu z njegovim najboljšim prijateljem.

Kdo je Slavko Pregl?

Slavko Pregl se je rodil 9. 9. 1945 v Ljubljani; tu je tudi obiskoval osnovno šolo in gimnazijo.

V osnovni šoli je bil odličnjak, njegovo spričevalo so krasile same petice, z eno samo izjemo – štirico je imel pri telovadbi.

V prostem času je igral harmoniko v harmonikarskem orkestru in klarinet v godbi na pihala. Bil je tudi član pionirske prostovoljne gasilske čete v gasilskem društvu.

V gimnaziji se je začel ukvarjati z novinarskim in uredniškim delom – bil je urednik šolskega glasila. Ukvarjal pa se je tudi s pisanjem, in sicer je pisal basni, povesti, humoristične črtice ipd. ter jih objavljaj v revijah in časopisih; zanje je prejel več priznanj.

ZANIMIVOSTI

- Že od malega se boji psov: »Kot šolar sem bil nogometni vratar in nekega dne je na nogometno igrišče pritekel pes. Na voljo je imel debeluhe in mišičnjake, izbral pa si je mene, ki sem bil koščen, in me ugriznil. Novico o tem, da so moje kosti dobre, je tovariško razširil med psi v Šentvidu in ob raznih priložnostih so me ugriznili še trije ...«
- Zaradi svojih 191 cm spada med »največje živeče mladinske pisatelje«, zato so ga na srečanju mladinskih književnikov v šali izvolili za »carja« Odbora za zaščito najboljših slovenskih mladinskih pisateljev.
- Njegove knjige so prevedene v dvanajst jezikov.
- Junaki v njegovih knjigah so predvsem fantje. Na vprašanje, ali so mu fantje bolj pri srcu kot dekleta, je odgovoril: »Da, res, fantje so mi bolj pri srcu, dekleta imam pa v srcu!«

- L. 1978 je za knjigo *Geniji v kratkih hlačah* prejel Levstikovo nagrado, l. 2004 je bil za knjigo *Srebro iz modre špilje* nagrajen z večernico, l. 2005 pa za *Usodni telefon* z desetnico.

Slavko Pregl piše kratko prozo in povesti za mladino ter tudi za odrasle. V delih za mladino na humoren način predstavlja zgodbe o mestnih otrocih in mladostnikih, tudi o nasilju med njimi in o vlogi staršev. O svojem ustvarjanju je nekoč povedal, da začne knjigo pisati šele, ko ima v glavi osnovno zgodbo in junake, nato pa nekega jutra zgodba kar sama privre na dan.

ZAPIS V ZVEZEK

Pomladna tiščanja – Slavko Pregl

V odlomku spoznamo Andreja, ki se nekega jutra zbudi drugačen in čuti, da se v njem nekaj dogaja. Zelo je zamišljen, dolgo se ogleduje v ogledalu, mame skoraj ne sliši, v šoli pa prijatelja opazita, da se vede nenavadno. Popoldne se še posebej ureja in odišavi, zato lahko sklepamo, da je zaljubljen. Odlomek na humoren način prikazuje prvo zaljubljenost, odraščanje in spremembe v mladostniku.

